

כמה ימים אחרי לכידתה של 'התקווה', ב-23 במאי נלכדה 'מורדי הגטאות'. מטוס סויר גילה את האנייה כשהייתה מצפון לרפיח בדרכה צפון מזרחה.

'מורדי הגטאות' הייתה ספינת עץ תלת תרנית (Schooner) בדחי 400 טון. הספינה נבנתה בתחילת המאה העשרים, ב-1917 נשברה לשניים ועמדה כך זנוחה שנים רבות, בשנת 1946 הושמשה וחזרה להפליג.¹ האנייה הייתה מצוידת במנוע דיזל ומהירותה המקסימאלית הייתה 12 קשרים. שמה המקורי היה Agha Orietta ושם הצופן שלה הייה 'הנרייטה'.

הספינה נרכשה באחד מנמלי איטליה והוכנה בנמל לה-ספציה. צוות ההכנה כלל בעלי מלאכה מקומיים וכן את המלווים המיועדים. למפקד ההפלגה התמנה אליעזר ערמון ומלוויה היו שאול אורן וחיים קופרמן, ה'גדעוני' שהוקצה להפלגה היה שלום בורשטיין. לקראת ההפלגה גוייס גם צוות שכיר: רב חובל תורכי, שני מכונאים, חמישה מלחים וטבח.²

משנשלמו ההכנות הפליגה האנייה דרומה, הקיפה את קצה המגף האיטלקי וב-12 במאי עגנה מול חוף 'מולה דה בארי' שכונה בפי אנשי המוסד 'עקבה'.³ אזור זה נמצא על ידי עדה סרני כמתאים להעלאת מעפילים בהיותו מבודד יחסית אך החוף עצמו היה סלעי ולא אפשר השקה נוחה של סירות. שאול אורן, אחד המלווים, מצא פתרון, הוא יצא למחנה צבאי נטוש שהיה בקרבת מקום פירק מספר צינורות ועמודי תשתית ובנה מהם מזח קטן לסירות.⁴

המעפילים המיועדים היו ניצולי שואה ובני תנועות נוער. הם הגיעו לאיטליה מפולין דרך צ'כיה ודרך אוסטריה במשאיות של הצבא הבריטי מיחידת התובלה 468, את המשאיות נהגו חיילים ארץ ישראליים.⁵

באיטליה רוכזו המעפילים במספר מחנות, בעיקר באזור הדרום וערב העלייה לאנייה הובאו כולם ל"מולה דה בארי".

¹ ערמון סיפור מעשה 392

² אהרוני, מטות, עמ' 119

³ עדה, עמ' 131

⁴ עדות נחמיה פדר מתאריך 28.10.96

⁵ למצוא מקור

ההעלאה לאנייה ארכה כ-שלוש שעות. לרשות המלווים עמדו שמונה סירות גומי והם הובילו את המעפילים ממזח הסירות אל האנייה בסבבים קצרים, 30 מעפילים בכל פעם. ב-13 במאי לפנות בוקר יצאה הספינה לדרך כשעל סיפונה 1,457 מעפילים.⁶

מחוף ההעמסה הפליגה הספינה דרום מזרחה לכיוון האיים היווניים, ב-15 במאי הורע מצב הים והאנייה נאלצה לעצור ולהסתתר ליד האי קפלזניה. ב-18 במאי תוכננה האונייה להיפגש עם הספינה 'יהודה הלוי' ולקלוט את מעפיליה אך המפגש לא יצא לפועל, 'יהודה הלוי' התעכבה בפלרמו עקב חוסר בפחם ועקב צורך לטפל בילדה שחלתה.⁷ באותו יום נפגשה האנייה עם ספינת דייג קטנה ליד האי קמיליה והעבירה אליה את הצוות הזר פרט לרב החובל, לאחר מכן המשיכה דרומה, בנתיב השייט הצפוף, לכיוון הדלתא של הנילוס. ב-22 במאי הגיעה הספינה למרחק ראייה ממגדלור דומיאט, פנתה מזרחה ושטה לאורך החוף המצרי לכיוון חופי הארץ.⁸

ב-23 במאי, כשהייתה האנייה מול רפיח, התגלתה על ידי מטוס סיור. בשעה 1030 הגיעה לקרבתה המשחתת 'בריסנדן' ומעט אחר כך המשחתת 'היידון' והסלופ 'מגפי', בשלב זה קפץ אחד המעפילים למים תוך נסיון לשחות אל החוף שנראה באופק אך סירת המנוע של 'בריסנדן' אספה אותו.⁹ כשהתקרבה האונייה למים הריבוניים נגשו המשחתות לדפנותיה של האנייה והצליחו להעביר בו זמנית את שני צוותי ההשתלטות, מפקדי המשחתות כבר היו מתורגלים בתמרון וצוותי ההשתלטות, בוגרי הסדרה המיוחדת בעין תופיחה שבמלטה, היו מצויידיים ומאומנים.¹⁰ אחרי הטלת מספר רימוני גז קפצו אל הסיפון ומיהרו להגיע למוקדי השליטה בספינה – הגשר וחדר המכונות. בשעה 14:46 פסקה ההתנגדות באנייה והיא נגררה לחיפה. בהמשך הגיעה גם שולת המוקשים 'סקיפג'ק' לתגבור אך בעצם כבר לא היה בה צורך.¹¹ המעפילים הועלו על אניית גירוש חדשה שזו לה הפלגת הגירוש הראשונה - 'רונימייד פארק' *SS Runnymede Park*.¹² תהליך ההעברה התנהל בשקט יחסי, כשהיו המעפילים על אניית הגירוש החלו מספר מעפילים להכות במוטות ברזל על הרשתות שהקיפו את הסיפון, הבריטים התיזו מים על אותם מעפילים והמהומה פסקה. למחרת הגיעה האנייה לפמגוסטה והמעפילים הועברו למחנה קראולוס.¹³

⁶ לקשר

⁷ ראו 'יהודה הלוי לעיל

⁸ למצוא

⁹ ניניאן – פטרול, עמ' 109.

¹⁰ בוגנר – מרי, עמ' 93.

¹¹ ניניאן – פטרול, עמ' 110.

¹² ראו נספח

¹³ הבקר 1, Page: Front page, Section: Monday, May 26, 1947,